

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

René van der Linden

‘Een vitale relatie met Rusland is van cruciaal belang voor Europa’

De unipolaire wereld, waarbij één land de meeste macht heeft en de spelregels bepaalt, loopt op haar eind. We zijn op weg naar een nieuwe wereldorde. De spelregels die de westerse landen stelden zijn niet meer leidend. Dat vraagt van de westerse landen, en van de EU in het bijzonder, een aanpassing van de internationale politiek. Daarbij is voor de EU de relatie met Rusland de vitaalste waar zij in de toekomst belang bij heeft.

Dat is in het kort de belangrijkste boodschap van CDA-senator René van der Linden over de huidige internationale spanningen. Van der Linden spreekt niet zozeer als oud-Tweede Kamerlid (1977-1986, 1988-1998), als voormalig staatssecretaris van Europese Zaken (1986-1988) of als lid van de Eerste Kamer (1999-heden). Het is zijn ervaring als voorzitter van de Parlementaire Assemblée van de Raad van Europa (2005-2007) die zijn visie op de internationale verhoudingen – en dan vooral de positie van Rusland daarin – heeft gevormd. Het geluid dat Van der Linden verkondigt wijkt af van de anti-Ruslandretoriek die de westerse politiek en media domineert.

* * *

‘Na de val van de Muur hebben we gezegd: geen nieuwe scheidslijnen meer in Europa. Vijftwintig jaar later staan we op de drempel van een nieuwe Koude Oorlog. De EU heeft fouten gemaakt en kansen laten liggen. Zo heeft zij nagelaten om een duidelijke partnerschapstrategie richting Rusland te

FOTO: DIRK HOL

RENÉ VAN DER LINDEN (1943)

Eerste Kamerlid namens het CDA en voormalig voorzitter van de Parlementaire Assemblée van de Raad van Europa.

ontwikkelen. De EU is steeds gericht geweest op de uitbreiding van haar eigen invloedssfeer. Door Oekraïne het lidmaatschap van de NAVO en de EU in het vooruitzicht te stellen, hadden wij geen oog voor het belang van Rusland. Oekraïne heeft voor Rusland altijd een bijzondere betekenis gehad. Dat is een onbegrijpelijke inschattingsfout waarmee we het omgekeerde hebben bereikt van de oorspronkelijke wens om geen nieuwe scheidslijnen in Europa te creëren.’

Is er naast kritiek op de rol van de EU niet vooral ook reden om heel kritisch te zijn over de agressieve politieke opstelling van Rusland en Poetin? ‘De wijze waarop Rusland de Krim heeft geannexeerd, kan mijn goedkeuring niet wegdragen. Ik kijk echter ook naar de oorzaken. En ik constateer dat we ten onrechte doen alsof de schuld van de huidige impasse alleen bij Rusland ligt. Begrijp me goed: ik ben niet voor Rusland, ik ben voor Europa. Maar vervolgens zeg ik wel: het is in het belang van Europa om een goede relatie met Rusland te hebben. Wij lijken in het Westen te onderschatten hoe moeilijk het is voor Rusland, dat tot 1991 geen enkele democratische traditie had, om zich om te vormen tot een democratie. Rusland is het grootste land van de wereld en heeft intern grote culturele en religieuze verschillen. De Russen kunnen niet in één keer de stap maken naar een westerse democratie. Dat kost tijd.’

Is er een uitweg uit de impasse? ‘De EU kan onmogelijk een veiligheidsstrategie ontwikkelen voor het hele continent zonder Rusland

Aan Oekraïne moet klip-en-klaar duidelijk worden gemaakt dat het nooit lid kan worden van de NAVO

daarin te betrekken. Zij moet daarom in de eerste plaats de dialoog met Rusland herstellen. Daarbij kan de nieuwe Europese Commissie een belangrijke rol spelen. Verder moeten de sancties worden afgebouwd. Die leveren

alleen maar verliezers op. Daarnaast moeten we Oekraïne in samenspraak met Rusland en het IMF verplichten te hervormen. Ten slotte moet aan Oekraïne klip-en-klaar duidelijk worden gemaakt dat het nooit lid kan worden van de NAVO. Dat is ook niet in het belang van Oekraïne zelf. De samenstelling van de bevolking verplicht het land zich zowel op Rusland als op Europa te richten.’

* * *

De Raad van Europa kan volgens Van der Linden een rol spelen bij het verbeteren van de verhoudingen. ‘De kracht van de Raad van Europa is dat het een waardengemeenschap is. Het gaat om de dialoog. Wanneer de EU iets zegt over de mensenrechtensituatie in Rusland, wordt dat in Rusland gezien als inmenging. Als de Raad van Europa dat doet, accepteert Rusland dat wel, omdat het land daar zelf deel van uitmaakt. De Russen kunnen daar meepraten, debatteren en stemmen. De EU zou de Raad van Europa daarom ook veel meer moeten inzetten en gebruiken. Daar heb ik indertijd als voorzitter van de Parlementaire Assemblee ook voor geijverd. Ik moet tot mijn spijt vaststellen dat veel EU-lidstaten die kans niet zien.’

Zijn christendemocratische overtuiging inspireert Van der Linden bij zijn visie op de internationale politiek: ‘Zich verplaatsen en inleven in de ander, dat zou een natuurlijke houding van iedere christendemocraat moeten zijn. *Reconciliation* is beter dan *confrontation*. Dat geldt niet alleen naar Rusland, maar ook in relatie tot andere landen en andere culturen. En we moeten eerlijk zijn: ook christendemocraten blinken daar vandaag de dag niet in uit.’